

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronkantolain sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 b §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronkantolain sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 5 b §:n muuttamisesta (HE 39/2025 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Pertti Nieminen, valtiovarainministeriö
- johtava veroasiantuntija Henna Ritari, Verohallinto
- veroasiantuntija Tiina Ruohola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- veroasiantuntija Jukka-Pekka Hellman, Suomen Yrittäjät ry
- lakiasiaintohtaja Kati Hannikainen, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Finanssiala ry
- Mikro- ja yksinyrittäjät ry
- Suomen Taloushallintoliitto ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei huomautettavaa:

- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi veronkantolakia ja veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää veron maksujen ja palautusten käyttämistä veron suorituksiksi. Esityksen tavoitteena on vähentää yritysten verojen maksamiseen ja maksutilanteen selvittämiseen liittyvää hallinnollista taakkaa.

Veronkantolain säännöksiä maksun kohdistamisesta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että maksaja voisi nykyistä laajemmin käyttää maksutapaa, jossa maksut kohdistetaan verovelvollisen kaikkien verojen suorituksiksi. Ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin osakeyhtiömuotoisille yrityksille ja muille yhteisöille verojen suorittaminen yhtä viitenumeroa käyttämällä. Maksu käytettäisiin veron suorituksiksi eräpäivänä ja verojen eräpäivien mukaisessa järjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Käyttämättä oleva maksu palautettaisiin verovelvolliselle pyynnöstä. Perintätoimen kohteena, esimerkiksi maksujärjestelyssä, oleville veroille maksu kohdistettaisiin erillisellä viitenumerolla.

Nykyinen sääntely maksun kohdistamisesta tietyn verolajin verojen suorituksiksi säilyisi ennallaan ja olisi luonnollisten henkilöiden ensisijainen veron maksujen kohdistamistapa. Myös elinkeinotoimintaa ja maa- ja metsätaloutta harjoittavat luonnolliset henkilöt kohdistaisivat maksut veroille nykytilan mukaisesti.

Säännöksiin veronpalautuksen käyttämisestä veron suorituksiksi ehdotetaan muutoksia, joilla vähennettäisiin palautuksen käyttämisestä aiheutuvia epäselvyyksiä verojen maksamisessa. Palautusten käyttötilanteiden vähentämiseksi esityksessä ehdotetaan, että käytettävissä olevat maksut käytettäisiin veron suorituksiksi ennen veronpalautuksia. Sääntelyä selvennettäisiin myös siten, että veron eräpäivänä maksettu maksu käytettäisiin veron suorituksiksi ennen veronpalautusta.

Oma-aloitteisesti ilmoitettavien ja maksettavien verojen maksujen ja palautusten käyttämiseen ehdotetaan maksamista selkeyttäviä muutoksia. Oma-aloitteisille veroille kohdistettua maksua ei käytettäisi muiden verolajien erääntyneille veroille maksukuukauden lopussa vaan vasta, kun käyttämättä olevaa maksua palautettaisiin verovelvollisen pyynnöstä. Palautusten käyttämisen yhtenäistämiseksi oma-aloitteisten verojen palautuksia käytettäisiin kaikkien verolajien erääntyneiden verojen suorituksiksi, ja nykyisestä oma-aloitteisen veron etusijasta palautuksen käytössä luovuttaisiin. Oma-aloitteisen veron palautuksen käyttämisen ajankohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Verohallinnon valvontatoimen kohteena oleva palautus olisi käytettävissä erääntyneen veron suorituksiksi vasta, kun valvontatoimi on päättynyt.

Veron suorituksiksi käytetylle maksulle laskettavasta hyvityskorosta luovuttaisiin hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

Sähköisten menettelyjen edistämiseksi verojen maksutilanteesta kertovaa yhteenvetoa ei enää lähetettäisi pyynnöstä postitse niille verovelvollisille, jotka kuuluvat yhteenvedon sähköisen tiedoksiannon piiriin.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2025 vp

Lisäksi veronkantolakiin tehtäisiin eräitä muita veronkantomenettelyä sujuvoittavia muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan marraskuussa 2025.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksellä on tarkoitus toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti veronkantoa sujuvoittavia ja digitalisaatiota edistäviä muutoksia. Veronkantolakiin ehdotettujen muutosten tavoitteena on selkeyttää verojen maksamista sekä maksujen ja palautusten käyttämistä verojen suorituksiksi. Esityksellä pyritään vähentämään verojen maksamisesta ja maksujen käytön selvittämisestä verovelvollisille aiheutuvaa ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Muutosten tavoitteena on myös vähentää veronkantoon liittyvää selvittelytyötä ja asiakasneuvonnan tarvetta Verohallinnossa.

Veronkantomenettelyjen sujuvoittamiseen tähtäävät muutokset toteutetaan vaiheittain uudistusten toimeenpanon varmistamiseksi. Ehdotus palautuksen säilyttämistä koskevan veronkantolain 28 §:n kumoamisesta on annettu eduskunnan käsiteltäväksi maaliskuussa 2025 osana hallituksen esitystä laeiksi tuloverolain ja eräiden muiden verolakien muuttamisesta (HE 17/2025 vp, VaVM 4/2025 vp).

Nykyisestä kantomenettelystä saatujen kokemusten perusteella maksujen ja palautusten joustava käyttö on lisännyt epäselvyyttä verojen maksamisessa. Esityksen mukaan syitä menettelyn hankaluuteen on useita. Erityisesti useita verolajeja maksavilla verovelvollisilla maksujen erilaiset käyttöjärjestykset koetaan hankaliksi ymmärtää. Myös veronpalautusten käyttäminen verojen suorituksiksi nykyisessä laajuudessaan on vaikeuttanut maksamista ja maksutilanteen seuraamista. Epäselvä ja vaikeasti hallittava kokonaisuus on aiheuttanut ongelmia yritysten kirjanpidossa ja lisännyt verovelvollisten hallinnollista taakkaa.

Esityksessä ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan teknistä sääntelyä. Tavoitteena on muun muassa muuttaa verojen kantomenettelyä siten, että verojen maksamisessa voidaan ottaa nykyistä laajemmin käyttöön menettely, jossa maksaja kohdistaa maksun verovelvollisen kaikkien verojen suorituksiksi yhtä viitenumeroa käyttämällä, ja sitä kautta vähentää maksamisen virheitä ja yksinkertaistaa maksun käyttämistä veron suorituksiksi. Muutos maksun kohdistamistavassa on tarkoitus toteuttaa olennaisilta osin Verohallinnon ohjeistuksella. Yhden viitenumeron käyttö aikaisempaa laajemmin edellyttää myös muutoksia eräisiin veronkantolain maksun kohdistamista koskeviin säännöksiin. Esityksen mukaan kaikilla verovelvollisilla säilyy kuitenkin nykyinen oikeus kohdistaa maksu tietyn verolajin suorituksiksi verolajikohtaisilla viitenumeroilla. Luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät ohjattaisiin maksamaan verot verolajikohtaisilla maksuilla nykytilan mukaisesti. Maksutavan muutosta ei ulotettaisi Verohallinnon maksuohjeistuksessa tässä vaiheessa myöskään liikkeen- ja ammatinharjoittajiin tai maa- ja metsätaloudenharjoittajiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2025 vp

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia muun muassa maksun ja palautuksen yleiseen käyttöjärjestykseen, oma-aloitteisten verojen maksujen ja palautusten käsittelyyn, maksulle laskettavaan hyvityskorkoon sekä yhteenvedon lähettämiseen postitse.

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina.

Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettuja muutoksia on pidetty pääosin kannatettavina. Tärkeänä on muun muassa pidetty sitä, että verovelvollisilla säilyy edelleen mahdollisuus verolajikohtaisten viitenumeroiden käyttämiseen. Eräitä asiantuntijakuulemisessa esille nousseita kysymyksiä käsitellään jäljempänä lyhyesti erikseen.

Yhteenvedon lähettäminen postitse

Esityksessä ehdotetaan, että verojen maksutilanteesta kertovaa yhteenvedoa ei lähetetä enää pyynnöstä paperilla postitse niille verovelvollisille, jotka kuuluvat yhteenvedon pakollisen sähköisen tiedoksiannon piiriin. Muutoksella vähennettäisiin yhteenvedon paperilla lähettämisestä Verohallinnolle aiheutuvia kustannuksia ja edistettäisiin sähköistä asiointia. Tällä hetkellä yhteenvedon pakollisen sähköisen tiedoksiannon piiriin kuuluvat verovelvolliset voivat pyynnöstä saada yhteenvedon myös paperilla. Paperilla toimitettu yhteenvedo ei vaikuta siihen, milloin sähköisen tiedoksiannon piiriin kuuluvan verovelvollisen katsotaan saaneen yhteenvedon tiedoksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tarpeettomasta paperipostista luopumista sinällään pidetty perusteltuna tavoitteena, mutta esitetty kuitenkin, että mahdollisuus pyytää yhteenvedon lähettämistä postitse tulisi säilyttää poikkeustilanteita varten. Tähän liittyen on viitattu muun muassa tilanteisiin, joissa yrittäjien digitaidot eivät mahdollista sähköistä asiointia.

Hallituksen esityksen mukainen ehdotus ei vaikuta niihin luonnollisiin henkilöihin ja kuolinpesiin, joille yhteenvedo annetaan veronkantolain nojalla tiedoksi tavallisena tiedoksiannon postitse. Luonnollisista henkilöistä ja kuolinpesistä ovat sähköisen tiedoksiannon piirissä työnantajarekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekistereihin kuuluvat yksityiset elinkeinonharjoittajat ja maataloudenharjoittajat samoin kuin ne luonnolliset henkilöt, jotka ovat antaneet suostumuksensa sähköiseen tiedoksiantoon. Muille luonnollisille henkilöille ja kuolinpesille yhteenvedo toimitetaan postitse. Sähköisen tiedoksiannon ulkopuolelle jäävät myös luonnolliset henkilöt tai kuolinpesät, jotka eivät harjoita muuta arvonlisäverovelvollista toimintaa kuin metsätaloutta. Vain vähäistä liiketoimintaa harjoittavien tai vain satunnaisesti palkkoja maksavien luonnollisten henkilöiden tai kuolinpesien ei tarvitse ilmoittautua arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tai työnantajarekisteriin. Esityksessä on arvioitu, että vähäistä laajamuotoisemman elinkeinotoiminnan harjoittamisen voidaan nyky-yhteiskunnassa olettaa edellyttävän jonkinasteisten digitaalisten hallitsemista. Sama koskee tilanteita, joissa elinkeinotoimintaa on ryhdytty harjoittamaan yhtiömuodossa.

Valiokunta katsoo, että ehdotusta luopua mahdollisuudesta saada yhteenvedo postitse pyynnöstä ei voida pitää kohtuuttomana niiden elinkeinonharjoittajien osalta, jotka ovat voimassa olevan veronkantolain 71 §:n nojalla sähköisen tiedoksiannon piirissä, kun otetaan huomioon, että yhteenvedo on saatavilla vaivattomasti Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa OmaVerossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2025 vp

Hallituksen esityksen mukaan Verohallinnon on tarkoitus kehittää OmaVeroa siten, että verojen maksutilanne ilmenisi palvelusta nykyistä selkeämmällä tavalla. Valiokunta pitää tärkeänä, että tässä kehitystyössä otetaan huomioon myös ne tahot, joilla on haasteita digitaidoissa.

Kantomenettelyssä tapahtuneen virheen korjaaminen

Asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille virheen korjaamista koskevaan veronkantolain 72 §:n 3 momenttiin ehdotettu muutos ja epäselvyys siitä, minkä sääntelyn nojalla virhe korjattaisiin verovelvollisen vaatimuksesta ja korjattaisiinko virhe verovelvollisen vaatimuksesta aina.

Tältä osin valiokunta toteaa, että kantomenettelyssä tapahtuneen virheen korjaamisesta säädetään veronkantolain 72 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan, jos asiaa ei ole ratkaistu valitukseen annetulla päätöksellä eikä 34 §:stä muuta johdu, Verohallinto korjaa kantomenettelyssä tapahtuneen virheen omasta aloitteestaan taikka verovelvollisen tai verosta vastuussa olevan vaatimuksesta viipymättä virheen havaitsemisen jälkeen. Voimassa olevan pykälän 3 momentissa puolestaan säädetään poikkeuksesta 1 momentin mukaiseen pääsääntöön vähäisten virheiden osalta. Nyt käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan, että 3 momentin sanamuotoa tarkennettaisiin siten, että Verohallinto voi jättää virheen korjaamatta omasta aloitteestaan, jos virhe on vähäinen eikä siitä aiheutuisi verovelvolliselle välitöntä taloudellista vahinkoa. Silloin kun verovelvollinen vaatii virheen korjaamista, sovelletaan kyseisen pykälän 1 momenttia. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että esityksessä ei ehdoteta muutosta 1 momenttiin ja että tarkoitus ei myöskään ole ollut erikseen säätää siitä, toisin kuin kuulemisessa on esitetty, että verovelvollisen vaatimuksesta virhe korjattaisiin aina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 39/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2025 vp

Helsingissä 3.6.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk

jäsen Markku Eestilä kok

jäsen Marko Kilpi kok

jäsen Jari Koskela ps

jäsen Aki Lindén sd

jäsen Mika Lintilä kesk

jäsen Laura Meriluoto vas

jäsen Joonas Räsänen sd

jäsen Sari Sarkomaa kok

jäsen Sami Savio ps

jäsen Ville Valkonen kok

jäsen Pia Viitanen sd

jäsen Ville Vähämäki ps

varajäsen Sanna Antikainen ps

varajäsen Mikko Lundén ps

varajäsen Lauri Lyly sd

varajäsen Saku Nikkanen sd

varajäsen Ville Väyrynen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen